

PROLOGAS

Džastinas pažvelgė į asmenis virš riešo. Peilis buvo motinos; drebulys — jo.

Akimirką jį prislėgė siaubas, kaip praktiškai atlikti šią užduotį. Ar išsirinko tinkamą peilį? Jų buvo tiek daug. Peilių įrankių stalčiuje. Peilių, sukištų į medinį stovą. Iš mamos paveldėto sidabrinių peilių, kurie gulėjo dailioje jiems skirtoje dėžutėje, rinkinio.

Šį peilį pasirinko ne iš karto. Iš pradžių stvėrė didžiausią, stalčiuje atrodžiusį nuožmiausiai. Dantytais asmenimis. Eilute aštrių lyg kalnų grandinė dantukų.

Rankeną suimti buvo malonu, bet pagalvojęs, kaip tie dantukai drėks jo odą, susiraukė. Ironiška, kad nusprendęs baigti savo gyvenimą jaudinasi dėl skausmo.

Jis padėjo peilį atgal į stalčių ir paėmė kitą. Ilgą siaurą storesnėmis, sunkesnėmis kriaunomis. Daugybę kartų matė, kaip motina juo pjausto sekmadienio kepsnį.

Džastiną suėmė liūdesys ir apgailestavimas.

Prisiminė, kaip kiekvieną sekmadienį sėsdavo šalia sesutės ir nekantriai laukdavo mėgstamiausio savaitės patiekalo. Motina kiekvienam rūpestingai, iškilingai padėdavo pietų lėkštę. Veide šviesdavo pasididžiavimas. Jis nugurgė seiles suprasdamas, kad mama jau niekada taip neatrods, pagalvojusi apie jį.

Peilis lūkuriavo, kol jis svarstė, ar galėtų grįžti tie laikai... laikai, kai užteko priklausyti vien savo šeimai. Laisvadieniai, atostogos pajūryje, iškylos gamtoje ir vakarai žiūrint filmus.

Jis sunkiai nurijo seiles.

Seniai nebe tas berniukas. Daugybę metų ne tas. Anuo met pasėta neapykanta virto įsisiautėjusia pragariška ugnimi.

Jis žinojo, ką turi daryti.

Sąmonėje išliko motinos veidas. Kone fiziškai skaudėjo apie ją galvojant.

Džastinas suriko, brūkštelėdamas ašmenimis per riešą.

Ant rankos liko įdrėskimas, kertantis kitus, likusius po ankstesnių bandymų. Jo pastangas pažymėjo mažas kraujo karoliukas, ištryškęs ant plonytės linijos. Progresas.

Motinos prisiminimas užvaldė visas mintis. Ji buvo kupina supratimo ir atleidimo. Kaip tada, kai buvo paliktas po pamokų, nes mokyklos aikštelėje smogė kitam berniukui. Arba kai pasičiupęs kito vaiko dviratį sugadino priekinį ratą. Tada jis suklydo ir jam buvo atleista.

Šįkart taip nebūtų.

Dar niekada anksčiau per aštuoniolika savo gyvenimo metų taip netroško atsukti laiko atgal. Pastarąsias dvi dienas troško kas valandą, kiekvieną valandą. Ir gailėjosi ne savęs. Jis niekada neves. Niekada neatves namo merginos susipažinti su mama. Jis niekada neturės vaikų. Gailėjosi mamos. Išsineša su savimi vienintelę viltį susilaukti vaikaičio.

Mintyse motinos veidas pasikeitė, atrodė sutrikęs, nusteбęs, tarsi klausiantis.

Sielvartas, kokį skausmą sukels motinai, plėšė širdį.

Ji klausinės savęs. Spėlios, ką padarė ne taip. Ar ne ji dėl šito kalta.

Apie tai pagalvojus ištryško ašaros.

— Taip negerai, — sušnibždėjo Džastinas ir ėmė purtyti galvą. Negalėjo pakęsti minties, kad motina kaltins save. Ne ji dėl to kalta. Ji dėl nieko nekalta. Kaltas jis.

Paleidęs peilį iš rankos, pasiekė viršutinį spintelės prie lovos stalčių ir išsiėmė bloknotą su rašikliu.

Jis žinojo, kad kito kelio nėra. Žino jau dvi dienas. Bet mama neturėtų nugyventi jai likusio laiko, jausdama kaltę

dėl sūnaus pasirinkimo. Jis niekada neatleis sau dėl to, ką padarė, ir nors mėgintų, mama jam taip pat niekada neatleistų.

Sustojo prisiminęs bejėgį persigandusį veidą, žvelgiantį į jį, sutrikusį, klausiantį priežasties, tokio poelgio motyvų. Į šį klausimą Džastinas negalėjo atsakyti ir staiga pajuto šleikštulį iki širdies gelmių. Tos akys, o Dieve, tos akys, sklidinos baimės, sugebėjo jį sugėdinti. Tik tada jis tiksliai suvokė, kuo tapo. Atėmė kvapą pamačius savo sielos juodumą. Jis buvo virtęs pabaisa.

Ir tuo viskas nesibaigs. Tiesą sakant, tai tik pradžia. Mirtis ir neapykanta plinta, o jis per didelis bailys, kad jas sustabdytų.

Palikęs raštelį mamai ant pagalvės vėl pasiėmė peilį.

Laikė jį tvirtai, ranka nedrebėjo, kai sutelkė dėmesį į veną ant riešo.

Rėžė per odą geležte.

Šį kartą rimtai.

— Brajantai, suk kairėn! — suriko Kima, tolumoje išgirdusi sirenas.

Sužvigo stabdžiai, kai jis atliko Klarksono* vertą manevrą posūkyje ir įlėkė į pramonės įmonių zoną.

— Buvau įsitikinęs, kad važiuojame namo, — suniurnėjo jis.

Kima nekreipė dėmesio į kolegą, žvalgėsi kairėn, dešinėn, pirmyn ir atgal, naršė akimis bet kokio judesio tarp tamsių pastatų.

— Bose, juk nežinai, kur kiti pareigūnai iš Vakarų Mid...

— Mes arčiau kaip mylia nuo ginkluoto apiplėšimo ir sužeidimo, o tu tegali galvoti apie pyragą ir bulvių košę?! — atšovė ji.

Pats kaltas, kad važiavo įsijungęs policijos dažnį.

— Gerai, — nusileido Brajentas.

Vakarienė nublanko, įsivaizdavus nekaltą vyrą, gausiai paplūdusį krauju dėl durtinės žaizdos pilvė.

— Lažinuosi, jis kažkur čia, — prisimerkusi tyrė tamsą Kima.

Iš nusikaltėlio aprašymo ji jau įtarė, kad ieško Polo Čeiterio, pagarsėjusio devyniolikmečio vagišiaus, kurį vis atsi-tempdavo į nuovadą nuo tada, kai vaikiui suėjo vienuolika metų.

Vaikino nebeįsileisdavo joks prekybos centras ir pagrindinės gatvės parduotuvės, sukūrusios bendrą tinklą. Jo nuotrauka būdavo siuntinėjama dažniau nei kokios nors realybės šou žvaigždės sekso įrašas.

— Ko jam čia? — paklausė Brajentas.

* Jeremy Clarkson — anglų televizijos laidos apie automobilius „Aukščiausia pavara“ vedėjas ir žurnalistas. Čia ir toliau vertėjos pastabos.

— To, kad čia kaip atskiras miestas, — atsakė Kima. — Šioje zonoje yra per du šimtus pastatų ir trys mylios kelių.

Iki užpultos parduotuvės vos ketvirtis mylios, piemen-galys vis dar važinėja nušiurusiu senu mopedu su nusilpusiu duslintuvu. Vadinasi, stengsis kuo greičiau dingti iš pagrindi-nių kelių.

— Mes galėtume važinėti čia valandą ir nesusitikti, — pridūrė ji.

— Vadinasi, jis tikriausiai žino, kad čia ieškosime? — paklausė Brajentas.

— Tik ne „Astra“ teritorijoje, — atsakė inspektorė. — Jis galvoja apie tas prakeiktas sirenas.

Pastaraisiais metais Polas Čeiteris dažniausiai taikydavo si apvogti nedideles krautuvėles, kurios neturėdavo stebėjimo kamerų arba būdavo prastai stebimos. Dažnus apsilankymus laikė kaip profesinį iššūkį ir pelnytą rezervinį fondą. Bet peilis — kai kas nauja.

Kima nuleido langą, vildamasi, kad vagį išduos mopedo plerpimas, tačiau atskubančių sirenų garsas jai visai nepadėjo.

— Bose, niekaip jo nerasi...

— Štai jis! — šūktelėjo Kima, rodydama pro priekinį stiklą. Brajentas numynė akceleratorių.

— Ne, nesivyk jo, — įspėjo kolegė. — Jis dairosi kur pasislėpti. Jeigu numes mopedą ir pasileis pėsčias, mes jo niekada nepagausime.

Detektyvė stengėsi greitai rasti išeitį.

— Važiuok iki kelio galo, suk dešinę ir tada kairėn.

Jeigu Čeiteris nors kiek mąsto, jis važiuos į zonos tolimąjį vakarinį galą, besiribojantį su stačiu kanalo šlaitu, palei kurį eina pakrantės takas, bet tokiu atveju dar turės įveikti pusę mylios tiesaus kelio.

Kai kirtę metalo dirbinių parduotuvės aikštelę pareigūnai išriedėjo į kelią, bėglį išvydo kaip tik ten, kur ir tikėjosi.

— Pasivyk jį, — paliepė Kima.

Brajentas vėl numynė greičio pedalą.

Čeiteris atsigręžė.

— Greičiau, — burbtelėjo detektyvė.

Sirenos įspėjo, kad patrulių automobiliai jau įmonės teritorijoje, bet buvo akivaizdu, kad jie niekaip vagies nebepavytų. Lieka tai padaryti jiems.

— Susilygink su juo, — nurodė visiškai nuleisdama savo langą Kima.

Šlaitas buvo vos už dviejų šimtų metrų.

— Bose, ką mes?..

— Stabdyk! — suriko ji, kai susigretino su Čeiteriu. — Stabdyk! — pakartojo tiesiai šiam į nustebusį veidą.

Šimtas penkiasdešimt metrų.

— Bose, nesugalvok nieko...

— Stabdyk sumautą mopedą! — užriko ji bėgliui.

Dar šimtas metrų, jis mes mopedą ir paspruks.

Mopedas truktelėjo į priekį.

— Privažiuok prie jo arčiau, — uždususi paprašė Kima.

— Nesugalvok daryti, ką manau...

— Brajantai, aš jau paprašiau jo gražiai, — pasisukusi sėdynėje tarė ji.

Liko penkiasdešimt metrų, ji susilygino su bėglio žastu. Sekundę sudvejojo, bet tada prisiminė pranešimą, kad parduotuvėje sužeistas kraujuoja ponas Singas.

Dvidešimt penki metrai.

Ji stvėrė rankeną ir stumtelėjo mašinos dureles, kirsdama jomis bėgliui į šlaunį.

Brajas numynė stabdį, mopedas nuvirto į kairę nuo automobilio. Kima atlapojo dureles ir išsiropštė lauk. Čeiteris pašoko ir pasileido skardžio link.

Sirenos artėjo iš visų pusių, detektyvė spėriai trumpino juos skiriančią trijų metrų tarpą. Pasiekusi skardžio pakraštį šoko į priekį.

— Pričiupau! — suriko ji, užgriūdama bėglį. Masyvus odinės motociklininko striukės užtrauktukas įsirežė į jos pilvą ir bėglio nugarą.

Vaikinas sudejavęs mėgino išsivaduoti iš inspektorės gniaužtų.

Ji apvertė jį ir pro „Perspex“ šalmo antveidį dirstelėjo į veidą.

— Gerai, niekšeli, — tarė, apžergdama per pilvą. — Ko prisidirbai šį kartą?

— Traukis nuo manęs, kekše, — rangydamasis klubais kaip Rikis Martinas iškošė vaikinas.

Kima stipriau šlaunimis suspaudė jo šonkaulius.

— Kur peilis, Polai?

— Nėra jokio peilio, — ėmė protestuoti tas.

Neiginys iš jo lūpų ištrūko greitai, bet žvilgsnis bylojo ką kita.

— Kur jis, Polai? — paklausė detektyvė, smarkiau sugniauždama jo riešą.

— Sakiau jau, nėra jokio suknisto peilio! — dabar jau išrėkė jis įsidrąsinęs. — Aš tik *cizų* norėjau, aišku?

Kima pajuto, kaip sukyla pyktis pagalvojus apie savo krautvėlėje kraujuojančią nekaltą žmogų. Jo gyvybė pakibo ant plauko, nes šitas šiknius nenorėjo susimokėti už cigaretes.

— Pradėk dirbti ir nusipirk, — atšovė ji, dar tvirčiau jį pripausdama, kai prie kelkraščio sustojo patrulių automobilis.

Ji pakėlė galvą ir pasižiūrėjo į kolegą, kuris stovėjo prie mašinos sukryžiaavęs ant krūtinės rankas.

— Žinai, Brajantai, nekenčiu žmonių, kurie galvoja, kad pasaulis ką nors jiems skolingas.

— Išvežti jį, ponias? — paklausė vienas iš atlėkusių konsteblių, kai šalia sustojo antras policijos ekipažas.

Ji linktelėjo, atsistojo nuo žemės visu savo metro septyniasdešimt penkių centimetrų ūgiu ir ištraukė šakelę iš ežiuku kirptų juodų plaukų. Vėl nukreipė dėmesį į ant žemės gulintį vaikiną.

— Visada buvai šiknius, Polai, bet nuo šiol esi šiknius su peiliu, todėl uždarysim tave ilgam, labai ilgam, — iškošė ji, perduodama bėglį policininkams. — Peilį rasite kur nors šioje teritorijoje, vaikinai, — informavo ji konsteblius.

— Tai neišspręs visų tavo bėdų, kiaule, — kreivai šyptelėjo Čeiteris. — Tokių kaip aš daug, ir jie ateina...

— O, patikėk, žinau, bet kaip mėgsta sakyti vienas prekybos centras, Polai: „Smulkmenos reiškia daug.“

Ji priėjo prie laukiančio kolegos, kuris tylėdamas tik purtė galvą. Nusibraukė žemes nuo delnų ir šyptelėjo. Vienu niekšeliu gatvėse mažiau.

— Gerai, Brajantai. Dabar galim važiuoti namo vakarieniauti.

2

Daktarė A nužvelgė veidų virtualią priešais save ir užgniauzė norą nusikvatoti balsu. Jos kolega iš Astono universiteto šiuo metu pakeliui į Dubajų, kur mokys naujai iškeptus policijos pareigūnus, nuo ko pradėti ekskavacijos darbus. O

ji štai stovi vieno Juodojo Krašto sklypo viduryje su grupele apatiškų studentų pirmadienio ryto veidais, kokio jai profesionalumas neleido parodyti. O, kur tie smalsūs jauni protai, smegenys kaip kempinės, pasirengusios sugerti visą naują informaciją? Tada toks darbų pasiskirstymas atrodytų kur kas teisingesnis, pagalvojo ji. Jau geriau, kad ant kito prašymo archeologinei konsultacijai ten, kur šilta ir saulėta, būtų jos pavardė.

— Gerai, susirenkamės čia, — tarė ji, rankomis kviesdama visus arčiau.

— Tai yra, prieikite arčiau, — padėjo Timotis, jos padėjėjas.

Ji papūtė lūpas. Taip, kartais praspūsdavo koks keistas žodelis, bet jeigu studentai nesuvokia tokio paprasto prašymo, lauk bėdos.

Kol ji dažais iš flakono purškė kontūrus, du metrus prie dviejų, keturiolika studentų susirinko į grupes ir šnekučiausi tarpusavyje susibrukę rankas giliai į kišenes, susimetę į kuprą dėl septynių laipsnių temperatūros lapkričio pradžioje. Nors vėjas šaltas, nėra žvarbus. Pasižiūrėtų, kaip šie jaunikliai jaustųsi jos gimtojoje Makedonijoje, Balkanų pusiasalyje, kai iš Rusijos atslenka šaltos oro masės ir pakimba virš slėnių, numušdamos temperatūrą iki dvidešimties laipsnių šalčio.

— Kas gali išvardyti archeologo kriminalisto įrankius? — paklausė ji, praskleisdama krepšį šalia kastuvų.

— Kamera, — tarė vienas žiovaudamas.

— Piešimo bloknotas ir pieštukai, — pridūrė antras.

— Pincetai ir šluotelės, — tęsė žiovajantysis.

— Žibintuvėlis.

Ji linktelėjo, išgirdusi akivaizdžiausius atsakymus. Entuziazmas ilgai netruko, nes reikėjo perjungti smegenis į naują pavarą, kad paieškotų daugiau atsakymų.

— Nepamirškite, esame nusikaltimo vietoje, — davė užuominą ji.

— Įspėjamoji juosta.

— Vienkartiniai drabužiai.

Daktarė A dar kartą linktelėjo ir nužvelgė žolės kvadratą.

— Tai ar pasiruošę pradėti? — paklausė ji, tiesdama ranką prie kastuvo.

Jie žvalgėsi priėję arčiau.

— *Da mus se nevidi**, — sumurmėjo ji panosėje.

Daktarė A paskersavo į Timotį, tas į ją. Padėjėjas kirto makedonietiškai pakankamai, kad suprastų kaip jos nusivylimo šūksnį.

— Nuo ko pradėti pirmiausia? — pakartojo ji.

— Išsivalyti įrankius? — šūktelėjo vienas studentas.

— Tarkime, jie švarūs, — trumpai atsakė ji.

Archeologė jau ėmė svajoti, kad nė vienas iš šių jaunuolių nepasirinktų kriminalisto kelio.

Atėjo metas kai ką jiems paaiškinti, pagalvojo pradėjusi kasti.

— Įprastu atveju pirma apžiūrėtumėte dirvos paviršių. Čia nusikaltimo nebuvo, todėl aiškindama kasiu.

Timotis priėjęs ėmė kasti šalia jos.

Prisiartino keli veiklos sudominti studentai.

— Istorinėse vietovėse reikšmingi sluoksniai paprastai būna visiškai palaidoti. Vietose, kur atliekama teismo ekspertizė, grunto paviršius taip pat laikomas svarbiu. Kapas atsiveria tiesiai į paviršinį sluoksnį. Tai reiškia, kad ta žemė, kuria tiesiog pasiekiate tiriamą vietą, priklauso nusikaltimo vietai, ir jūsų elgesys gali pakeisti ar net sunaikinti įkalčius.

* Makedonietiškai „jai nereikėjo“.

Mokslininkė nutilo laukdama klausimų. Neišgirdusi tęsė paskaitą:

— Teismo medicinos įkalčiai yra labai subtilūs. Archeologas kriminalistas turi atkreipti dėmesį į tokius radinius kaip nukirstos šaknys, sausi lapai, negyva augmenija, įnagių žymės, batų įspaudai, netgi pirštų atspaudai.

Šalia baltai pažymėto kvadrato ėmė augti velėnos krūvelė.

— Teismo ekspertizės vietos radiniai dažnai būna greitai dūlantys ir retai kada aptinkami įprastose archeologinėse radimvietėse: popierius, audiniai, tabakas, vabzdžių liekanos, plaukai, nagai, kiti minkšti audiniai.

Kai duobė tapo pėdos gylio, daktarė A nužvelgė nuobodžiaujančius veidus.

Ji padavė kastuvą iš dešinės stovėjusiai tamsiaplaukei, o vyrukui šalia liepė perimti kastuvą iš Timočio.

— Prašau kasti, — nurodė ir palaukusi, kol jie išmeigs kastuvus į žemę, tęsė toliau. — Yra tikimybė susidurti su rizikingomis ar pavojingomis medžiagomis... — Padvejojusi paaiškino: — Pavyzdžiui, su užtaisytu ginklu.

Studentė suabejojo, ar kasti toliau. Staiga tas žodis patraukė visų dėmesį.

Archeologė linktelėjo klausytojams:

— Taip, yra taip nutikę.

Daktarė A nuėjo studentams už nugarų, nurodžiusi jiems dirbti pasikeičiant. Metas sušildyti tuos vaikus. Susinėrusi pirštus už nugaros ji vaikščiojo ir kalbėjo:

— Bet kokie rasti įrodymai turi būti tinkamai teisiškai saugomi. Prašau perduoti kastuvus toliau. Visi turi būti laikomi ir saugomi, kol oficialiai...

Mokslininkės žodžiai nutrūko, kai ji dirstelėjo į duobę.

— Stot! — visa gerkle suriko ji.

Studentai išsigandę atšoko.

— Pasitraukite, — tarė ji, neatplėsdama akių nuo duobės.

Daktarė A apėjo duobę ir priklaupė prie krašto. Prikišo nosį arčiau ir ištiesė dešinę ranką. Kaip kiekvienas geras padėjėjas, Timotis tiksliai žinojo ką daryti.

Padėjo jai ant delno minkštą šepetėlį.

— Neužstokite man šviesos, žmonės! — šūktelėjo archeologė, neatitraukdama akių nuo objekto, kuris atkreipė jos dėmesį.

Garsiai krūtinėje plakančia širdimi ji švelniai pabraukė šepetėliu.

Kai ėmė aiškėti glotnus apvalainas objektas, studentai aplinkui ją ėmė aikčioti. Pasirodo, jie vis dėlto šį tą išmano.

Daktarė A sustojo ir atsigręžusi savo kolegai pasakė:

— Timoti, vyk visus iš šios teritorijos. Ir iškviesk man koronerį bei detektyvę inspektore Stoun.

3

Steisė Vud sunkiai virškino vaizdą aplinkui. Kraujo, kuris nutaškė visus šios ankštos kambarėlės nedidelio namelio gale paviršius, atrodė neįtikėtinais daug. Bet ne tai blogiausia. Ji mačiusi kraujo ir anksčiau. Tikroji problema buvo atsiminimas, kurį pasistengė nugarūsti į pasąmonę.

Jos žvilgsnis susitiko su Dosono, kuris žvalgėsi po treniruoklių, futbolo batelių, žurnalų apie automobilius ir marškinėlių prigrūstą kambarėlį. Normalaus vaikino kambarys, jei ne sukniubęs prie sienos paauglio lavonas ir kraujo klanas ant kilimo. Metalinis kraujo kvapas mišo su prakaituotų drabužių tvaiku.

Vaikinas liko sėdėti užversta galva, atmerktos akys tarsį spoksojo į kraujo čiurkšles ant lubų, lyg grožėtusi ar pagarbiai žvelgtų į savo darbą. Baltas randas po kaire akimi buvo vienintelė lygios, jaunatviškos odos kliauda. Viena bluzono rankovė paraitota iki alkūnės, matyti mirtinas pjūvis. Pilki aptempti džinsai sukruvinti.

Virtuvinis peilis nukritęs per kelis colius nuo dešinės rankos.

Kai akys nukrypo į peilį, Steisė stengėsi kvėpuoti tolygiai ir ramiai. Ji nenorėjo, kad kolega pagalvotų, jog suskysta nusikaltimo vietoje. O Dosonas jos silpnumą užuodžia per mylią. Bet tas peilis stūmė mintis ten, kur ji nenorėjo leisti. Ne čia ir ne dabar.

Mintyse nusipurtė ir surikiavo informaciją. Motina rado sūnų ir apimta isterijos iškvietė paramedikus. Skambutis perduotas nuovadai ir iškart paskambinta patologui vykti kartu. Steisė spėjo, kad vaikiną miręs porą valandų.

Svarbiausia priežastis, kodėl jie čia, — įsitikinti, kad tai ne savižudybė pridengta žmogžudystė. Pasitarę vietoje detektyvai ir patologas labai paspartins procesą ir leis šeimai greičiau ruošti laidotuvėms.

— Jam pagaliau pavyko, — tarė Kitsas, kartu dirbantis teismo medicinos ekspertas.

Steisė suprato. Nepaisant kelių nevykusių įdrėskimų ant riešo, vienas pjūvis smigo giliai. Perpjauta vena.

Matydama tą vaizdą Steisė nepajėgė negalvoti, kad valandos prieš mirtį vaikinui buvo skausmingos, emocingos ir sunkios. Blogai, kad šis jaunuolis nematė alternatyvos, kaip tik pabaigti savo gyvenimą, bet tie neryžtingi pjūviai liudijo dar ir jo kančias.

Konstablė nenutuokė, kas kankino šį jauną žmogų, bet žinojo, kad dauguma paauglystės bėdų nėra tokios neįveikia-

mos, kaip jiems atrodo. Jeigu būtų galėjęs pasidalyti jomis, nebūtų jautęs, kad vienintelė išeitis — nusižudyti. Steisė sudrebėjo ir nurijo gerkle kylantį gumulą.

Kitsas įdėmiau apžiūrės įvykio vietą, bet, jos įsitikinimu, nesimatė nieko, kad kas būtų prisidėjęs prie Džastino Reinoldso mirties. Kambarėlyje būtų likę kokių nors grumtynių pėdsakų, o dabar veikiausiai vienintelis konfliktas vyko šio jaunuolio galvoje.

— Džiaugiesi, kad gali nusiraminti, seržante? — tyliai paklausė Kitsas, žvilgteldamas į Dosoną.

Tas linktelėjo:

— Aš patenkintas, kad šis jaunuolis...

Kitų jo žodžių Steisė neišgirdo, nes išėjo iš kambario, nors mieliau jau būtų bėgusi.

4

Kima padarė staigų posūkį iš A456 magistralės, kuri skyrė Vakarų Midlandso policijos jurisdikciją nuo Vakarų Mersijos. Vadovaudamasi palydovine navigacija pasuko kairėn į negrištą keliuką už sodininkystės centro.

— Gal jis vartoja kvaišalus? — paklausė, kai elektroninis įrenginys pranešė, kad jie pasiekė tikslą. Kima pagalvojo, kad juos veda tiesesniu keliu, ir netrukus kirtę kampą jie vėl grįš į civilizaciją ar bent jau žvyrkelį.

Brajentas patraukė pečiais, kai dešinys ratas įsmuko į duobę ir pašokdino juos kaip ant tramplino.

— Oi, — tarė ji, pastebėjusi tris policijos patrulių mašinas šalia dviejų mikroautobusų žvyruotoje automobilių aikštelėje prie sklypo vartų. Laimė, elektroninės įrangos atsiprašinėti nereikia.

Jie paliko automobilį už dešimties pėdų, užtverdami vienintelį keliuką.

Kai priėjo vartus, kelios grupelės studentų pasiekė autobusiukus kažką karštai aptarinėdamos. Ačiū Dievui, kažkam užteko nuovokos pradėti valyti nusikaltimo vietą. Ji buvo įsitikinusi, kad tokios praktikos šie vaikai greitai nepamirš.

Abu pareigūnai parodė ženklelius vartus saugantiems policininkams, nors šie juodu pažinojo.

Į sklypą vedė pramintas takas, abipus kurio stovėjo ūkio mašinos. Jis tęsėsi maždaug penkiasdešimt metrų ir dingo.

Miškingą plotą dešinėje keitė plokščia, žolėmis apžėlusi plynė, kuri driekėsi visomis kryptimis apie ketvirtį mylios. Šią supo tanki žalia gyvatvorė, atskyrusi sklypą nuo javų laukų.

Kima pastebėjo bruzdesį palei medžius.

— A, šūdas, bose. Turėjai išpėti, kad ten ji.

Kima šyptelėjo.

— Maniau, tau patinka staigmenos.

— Vadini tai staigmena? — rūsčiai paklausė Brajentas.

Inspektore papurtė galvą. Žinojo, kad tos mokslininkės išrankus skonis. Jos tiesmukumas buvo ne kiekvieno gomuriui, bet jai pačiai ta moteris atrodė gaivaus oro gūsis. Ji kalbėjo tą, ką galvojo, ir galvojo tą, ką kalbėjo. Ne visada teisingai, bet labai arti to.

Kima stebėjo, kaip Daktarė A žingsniuoja palei duobę. Vieną ranką buvo įsikišusi į priekinę džinsų kišenę, kita glaudė prie ausies telefoną. Kairė šviesiai mėlynų džinsų klešnė buvo išsprūdusi iš daktarės Marten aulinio.

Iš ryto tvirtai surišta ilgų persimainančių spalvų uodega išskydo ir krito ant kaklo.

— Daktare A, — kai moteris baigė pokalbį, tiesdama ranką kreipėsi Kima.

Pravarde susigalvojo pati mokslininkė, kai atsibodo klausytis visai iškraipomo makedonietiško jo vardo. Kima net nebūtų pasakiusi jo, nes vartoja santrumpą, kiek save prisimena.

Rankos spustelėjimą antropologė palydėjo šypsena, tada žvilgsnis nuslydo toliau.

— Brajentas, taip? — tarė ji, atkišdama ranką.

Kolegai neliko nieko kita, kaip tik šią paspausti.

— Ji taisyklingai ištare mano vardą, — sumurmėjo pareigūnas, kai moteris pasisuko prie duobės.

— Kur Kitingas? — staiga paklausė ji.

— Užsiėmęs savižudybės vieta, — paaiškino Kima. — Pasirodys netrukus.

— Ateikit, ateikit, — Doktorė A ranka paragino prieti arčiau duobės krašto.

Kima iškart pastebėjo baltą kaip kreida kaulą, kyšantį iš žemės. Patirtis iškart padėjo suprasti, į ką žiūri.

— Kaukolė? — paklausė.

Doktorė A linktelėjo.

Kima atsitraukė ir palygino duobę su grunto lygiu.

— Pusantros pėdos gylyje? — pasitikslino.

— Daugmaž, taip. Labai negiliai.

Kima priėjo artyn.

— Ar galime?..

— Ne, ne, ne, ne, ne, — paprieštaravo mokslininkė. — Negalime skubėti. Pirmiausia turime sulaukti Kitingso ir mano komandos. Nežinome nei sąlygų, nei aplinkybių, o jūs ištrypsate viską aplinkui.

Kima ją suprato. Šiuo metu neįmanoma nustatyti, kiek laiko kaukolė išgulėjo žemėje. Doktorės A darbas buvo išsaugoti įkalčius ir kaip įmanoma atsargiau iškelti kaukolę.

Kaip dauguma archeologų kriminalistų, Doktorė A turėjo antropologijos magistro laipsnį ir mokėjo perskaityti bet kokias užuominas, likusias kauluose. Pirmiausia jai teks įsitikinti, kad kaulai žmogaus. Betgi Kima matė užtektinai kaukolių, kad dėl to neabejotų. Vėliau antropologei teks pamėginti identifikuoti biologines savybes: mirusiojo amžių, lytį, rasę. Inspektorei jau žinojo, kad nustatyti mirties laiką radus kaulus be audinių — didelis iššūkis. Audinių suirimo laipsnis, priklausantis tiek nuo biologinių, tiek nuo klimato sąlygų, bent jau būtų jiems nurodęs apytikrį laiką. Vargu ar ir entomologija čia jiems padėtų, matė, kad vabzdžiai seniai palikę vakarėlį.

Tyrimui svarbiausia, kad Doktorės A žinios gali padėti nustatyti mirties priežastį ir tipą. Kimai buvo žinomi keturi mirties tipai: natūrali mirtis, mirtis dėl nelaimingo atsitikimo, savižudybė ir nužudymas.

Kol kas Kima visiškai negalėjo pasakyti, ką regi, aišku viena: ši vargšė siela pati pasilaidoti negalėjo.

— O... šūdinas šūdas, — tarstelėjo Brajentas, priversdamas ją atsigręžti.

Palei medžių kraštą jų link artėjo orda. Daugumos ji laukė. Vieno ne. Kima sudejavo.

— Ačiū, kad pašildei mano nusikaltimo vietelę, bet dabar aš čia, — pareiškė detektyvas inspektorius Trevisas, didžiausias jos priešininkas iš Vakarų Mersijos policijos.

Nuo tada, kai Kima tapo detektyve inspektore, jis niekada nesikreipė į ją pagal rangą.

Kima atsisuko į jį visu kūnu ir atsilygino:

— Tomai, mano skaičiavimais, tai jau trečias kartas, kai brauniesi į mano nusikaltimo vietą ir išėini tuščiomis rankomis.

— Aš prisimenu tik vieną, — atkirto Trevisas, turėdamas galvoje Vakarų Haglio laisvalaikio centre rasto jauno vadybininko kūną.

— Aišku, ir man taip malonu, kad ištyrei tą bylą. Oi, palauk, ne tu ją ištyrei, — atšovė ji supratusi, kad davė jam tai, ko Trevisas taip siekė. Reakcijos.

Dabar ji kalbėjo taip pat vaikiškai, kaip ir jis. Gal net labiau.

— Man atrodo, Haningtonas priklauso Vakarų Mersijos jurisdikcijai, — nepasidavė Trevisas.

— O Heili Grinas yra Vakarų Midlandso, todėl keliauk, Tomai. Ir leisk viską išsiaiškinti suaugusiems žmonėms.

— Stoun, juk žinai...

— Tomai, atiek čia, — tarė ji, paeidama kelis žingsnius į šalį nuo ausų, mat staiga suprato, kad visi į jų pokalbį susitelkę labiau nei į kaukolę žemėje. — Gal tu pagaliau suaugsi, po velnių?

— Nustok grobti mano nusikaltimo vietas, Stoun, ir neturėsimė bėdų, — atkirto Trevisas.

— O, mes abu žinome, kad šis pareiškimas šūdo ver-tas, — atšovė Kima. — Kol abu gyvi, bėdų vis tiek bus, bet nereikia to versti spektakliu pašaliniais. Tai vaikiška, neprofesionalu ir per žema netgi tau.

Trevisas spigino į ją šaltu, gerai jai pažįstamu žvilgsniu, o už jo rinkosi daugiau žmonių.

Kima apsisuko ir grįžo prie duobės. Daktarės A komandos nariai susirinkę vilkosi apsauginius kostiumus. Nekreipdama dėmesio į aplinką detektyvė stebėjo, kaip technikai atidengia vis daugiau kaukolės. Atrodo, guli žemėje šonu.

Atidengus vieną akiduobę pasidarė akivaizdu, kad mato žmogaus kaukolę.

Archeologai skausmingai lėtai krapštė žemes nuo kaulo. Netrukus nosies vietoje pasirodė skylė.

Dar padirbėjus šepetėliu ir mentele išryškėjo kita akiduobė.

Technikas nufotografavo kaukolę iš visų pusių.

— Kas čia, po galais?.. — paklausė Brajentas, kai žvilgsnis nuklydo ten pat, kur ir jos.

Iš akiduobės styrojo kažkas nenatūralaus.

5

— Čia kaulas, — tarė Daktarė A, žengusi į duobę.

Kimai palengvėjo, kad iš susirinkusiųjų prie duobės sutrikusi atrodė ne ji viena.

Kaip, po šimts, kaulas gali styroti iš akiduobės?

Kima pažvelgė į kolegą, tas papurtė galvą. Akivaizdu, kad Brajentas niekada nieko panašaus taip pat nėra matęs.

— Negaliu pasakyti, kuris čia kaulas, — tęsė Daktarė A, — bet nuo to tik dar sunkiau.

Niekas nebandė jos taisyti.

Jeigu kaulai guli anatomiškai taisyklingai, galima numanyti, kuria kryptimi kasti ir traukti. Paprastai nuo kaukolės eina stuburas ir taip toliau. Jeigu kaulai užkasti neįprasta tvarka, mokslininkams iškelti juos kur kas sudėtingiau.

Ir ne tik mokslininkams, pagalvojo Kima, pasisukdama į Brajentą.

— Turim pasikalbėti su Vudžiu. Čia daug teks aiškintis.

Kolega pritardamas linktelėjo. Kima pasilenkė ir archeologei paaiškino, kodėl išvažiuoja.

— Pačiu laiku, Stoun, — tarė Trevisas, kai jie pasitraukė nuo duobės. — Įsibrovei į mano nusikaltimo vietą...

— Čia *mano* nusikaltimo vieta, seržante Trevisai, — burbtelėjo Doktorė A. — Ir pasistenkite to nepamiršti.

— Aš detektyvas inspektorius, — šaltai pataisė jis.

— Mano klaida, — atsakė archeologė, nors Kima puikiai žinojo, kad Doktorė A nesuklydo. Tiesiog taip ji norėjo jam priminti, kad elgtųsi pagal savo rangą.

Traukdama atgal prie mašinos Kima pasistengė neatsigręžti į varžovą. Protas jau sudarinėjo sąrašą, ko reikės prašyti Vudžio. Pirma ir svarbiausia — apžiūrėti likusią sklypo dalį. Rado kūno dalių, reikia patikrinti, ar lauke nėra jų daugiau.

— Manai, gausime šitą tyrimą? — paklausė Brajentas.

Ji tik gūžtelėjo. Vylėsi, kad gaus. Vudis visada ją palaikydavo. Nebūtų išgirdusi apie kaulus, nebūtų tokia atkakli, bet aplankiusi nusikaltimo vietą negalėjo išmesti jų iš galvos.

Kai prisiartinio prie vartų, Kima pastebėjo, kad mikroautobusų, kurie išvežė studentus atgal į paskaitas, vietoje jau stovi kiti automobiliai.

Kelias buvo tuščias, kliudė tik tviskantis baltas „Audi“.

Vos tik pasiekė vartus, prie jų stebuklingai išdygo Treisė Frost.

— Sveika, Frost. Grįžai, — pareiškė Kima.

— Pasiilgai manęs, Stoun?

— Tik jei mano tikslas būtų prašauti*, — pajuokavo Kima.

Treisė nusijuokė.

Ankstesnio priešiško tarpo jų nebeliko. Kai išgelbsti viena kitai gyvybę, negali nejausti draugiškumo.

Jeigu atvirai, Treisė rimtai padirbėjo ėmusi tirti narkotikų tiekimo grandinę, vedančią iš Midlandso iki sostinės. Kima nužvelgė ją nuo galvos iki kojų ir patenkinta pastebėjo,

* Kalambūras: angl. *miss me* reiškia „pasiilgti“ ir „nepataikyti“.

kad penkių colių aukštakulniai savo vietoje. Gera žinoti, kad kai kas nesikeičia.

— Nagi, inspektore?... — pradėjo žurnalistė, pasiruošusi bloknotę.

— Sutaupysiu laiko, — eidama pro ją tarė Kima. — Be komentarų, be komentarų, be komentarų.

Kaip ir tikėjosi, Treisė nusekė jai įkandin.

— Kaip universiteto praktikos vietoje daugoka policijos, a? Kima Stoun nekreipė į ją dėmesio.

— Ar teisingai spėjau, kad radote kai ką, kam čia ne vieta? Kima ir toliau ją ignoravo.

— Kodėl čia vėl dviejų policijų pajėgos?

Detektyvė priėjo automobilį ir sustojo.

— Jau suskaičiavau tris klausimus ir jau daviau savo atsakymus.

Brajentas kostelėjo užgniauždamas juoką.

— Gerai, dar vienas, — persimesdama ilgus šviesius plaukus per petį paprašė Treisė.

— Juk žinai, kad neketinu...

— Kaip, po galais, nuspręsite, kam atiteks ši byla? — vis tiek nenurimo žurnalistė. — Esame ant dviejų jurisdikcijų ribos.

— Tikrai? — paklausė Kima, apsimesdama šokiruota.

— Taigi, mesite monetą, surengsite myžimo varžybas ar lenksite ranką? — ragino atsakyti Treisė.

Kima nusišypsojo.

— Gerai, į šitą atsakysiu. Mes paeiliui spirsime tave per lauką, bylą gaus nuspyręs toliausiai. Kiekvienas mėgins tris kartus. O dabar patrauk automobilį.

Treisė susinėrė ant krūtinės rankas.

— O jeigu nenoriu?..

— Frost, — įspėjo Kima. Jai jau gana. — Patrauksiu tavo automobilį, net jeigu reikėtų stumti jį visu žvyrkeliu.

Žurnalistės rankos nusviro.

— Tikrai taip nepadarysi.

Kima linktelėjo.

— O, dar ir kaip. Čia ne mano automobilis. Jo, — mostelėjo galva į Brajentą.

Tada sėdo ir užvedė variklį.

Treisė nukurnėjo atbula.

Kima pamojavo jai ir tris kartus spustelėjo greičio pedalą. Žurnalistė sėdo į savo „Audi“ ir ėmė apsisukinėti.

— Juk nebūtum taranavusi, bose?

Kima nieko neatsakė.

Žemėje guli kūnas ir ji turi grįžti į nuovadą.

Ar Brajentui tikrai taip norisi žinoti?

6

Kima nesustojo biure ir užlėkė tiesiai į trečią aukštą. Ji neabejojo, kad žinia apie Heilio laukymėje aptiktą kaukolę jau pasiekė jos viršininką, vyriausiąjį inspektorių Vudvordą. Ji pasibeldė į duris ir sekundę luktelėjo leidimo įeiti. Viršininkas jos jau laukė.

Detektyvė įžengė į kabinetą ir susitvardė nešyptelėjusi. Jai niekada nepabosdavo matyti tą vyrą už stalo. Nors šešių pėdų ūgį gerai maskavo raudonmedžio stalias, tiesi nugara ir tvirtas liemuo buvo ne mažiau įspūdingi; kaip ir lygi karamelės atspalvio oda, dar labiau pabrėžiama akinamai baltos uniformos, kurios buvo nusipelnęs.

Dar prieš šešias savaites galėjo būti kitaip. Jie niekada nekalbėjo apie nutikimą Velšpule ir tikriausiai niekada ne-

kalbės. Bet praėjus savaitei po bylos, kuri vos nekainavo jo anūkės gyvybės, Kima gavo miniatiūrinę kopiją „Triumph T100“ motociklo, jos mėgstamiausio modelio, iš tikro aukso. Prie modeliuko buvo pridėtas spalvotas ranka rašytas laiškelis nuo Lizės. Tiek to aptarinėjimo.

— Pone, spėju, žinote, kad...

— Laukymėje radai kaukolę, Stoun?

— Na, tiesą sakant, ne aš radau, — pataisė. Užteko ir savų nuopelnų.

Vyriausiasis inspektorius atsilošė kėdėje.

— Sėskis.

Kima suprato, kad pokalbis truks ilgiau, nei tikėjosi. O ji tenorėjo išgirsti: „Ji tavo, Stoun.“ Juk dėl tiek nėra reikalo sėstis?

— Pone, reikia organizuoti visos vietovės apžiūrą, atsigabenti georadarą ir...

— Stabdyk arklius, — sulaukė viršininkas pakeldamas ranką. — Pirmiausia reikia išspręsti geografinę problemą, kurią, kaip suprantu, jau aptarėte su Trevisu vietoje.

Ji vos susilaikė neužvertusi akių.

Trevisas tikriausiai paskambino savo vyriausiajam inspektoriui tą pačią sekundę, kai tik Kima dingo iš akių. Skundimą ji pridėjo prie bjauriausių jo savybių sąrašo.

Bet tai nesvarbu. Svarbu, kad du vyriausieji inspektoriai jau pasikalbėjo ir Vudis neatrodo nusiminęs. Kūnas aiškiai liudija viršenybę.

— Stoun, man smalsu, kas nutiko tarp tavęs ir Treviso. Ar kadaise nebuvote artimi?

Kima susiraukė. „Artimi“ — ne tas žodis, kokį pavartotų kalbėdama apie Tomą Trevisą, ar, beje, kokį kitą. Tačiau jie buvo partneriai, šiokie tokie draugai iki jis perbėgo iš Vakarų Midlandso į Vakarų Mersijos nuovadą.